

Павленко В.В.

*Київський національний університет
імені Тараса Шевченка, Київ*

ТЕРМІНОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ

Поняття дискурсу розглядається сучасною комунікативною лінгвістикою як центральна категорія міжособистісного спілкування і комунікації в цілому. У перекладі з латинської мови це слово означає міркування, досвід, аргумент. Перше визначення дискурсу знаходимо в працях Е. Бенвеніста, під яким мовознавець розуміє «будь-яке висловлювання, що передбачає мовця і слухача та намір першого певним чином впливати на другого». Вживання цього поняття пов'язане з неоднозначним його трактуванням у лінгвістиці, що розглядає «дискурсивність» як набір специфічних властивостей, які можуть бути притаманні писемному тексту чи усному мовленню. Е. Бенвеніст назвав дискурс «мовленням, що привласнюється мовцем», протиставляючи його об'єктивній розповіді. Такий дискурс, зауважує українська дослідниця М. Пентилюк, не може розглядатися поза комунікативною ситуацією, в якій він здійснюється. Дискурсивний текст обов'язково включає, з одного боку, «життєвий контекст», поза яким не буде зрозумілим та інтерпретованим його тематичний бік, а з іншого, – не осмислені людиною, яка сприймає дискурс, ментальні настанови і стереотипи, що дозволяють їй сприймати зміст почутого або прочитаного».

Аналіз праць мовознавців засвідчив наявність двох ключових підходів до розуміння феномена «дискурс». Згідно з першим підходом (Н. Арутюнова, П. Серіо), дискурс розуміють як «текст, занурений у життя» з усіма відповідними «формами життя», згідно з другим (Р. Водак, Т. ван Дейк, К. Годдард, А. Ішмуратов, Г. Почепцов), – як «дискурсивні практики», когнітивно-мовленнєве, інтерактивне (і трансактивне) явище, «живе» спілкування, комунікацію.

Жоден політичний режим не може існувати без комунікації. Мова необхідна для того, щоб переконувати, давати інформацію, накази, настанови тощо. Специфіка політики, на відміну від інших сфер людської діяльності, полягає здебільшого в її дискурсивному характері: переважна частина політичних дій є речовими діями за своєю природою. Таким чином, комунікацію в політичній сфері, що має за мету вплив, будемо розуміти як політичний дискурс.

Помітною особливістю політичного дискурсу є використання в ньому термінів і терміносполучень, які виходять за межі лексики пересічних мовців. Поняття термін (від лат. *terminus* – межа, кінець) трактуємо як слово або словосполучення, що означає чітко окреслене спеціальне поняття якої-небудь галузі науки, техніки, мистецтва, суспільного життя тощо.

У політичному дискурсі спостерігаємо особливе вживання мовних засобів

для вираження особистісної ментальності, ідеології, що зумовлює активізацію деяких рис мови і, зрештою, використання особливих граматичних правил та особливого слововживання. Лексичний компонент політичного дискурсу, що за своїм денотативним значенням стосується саме політичної сфери вживання, вирізняється незначною кількістю канонізованих слів, виразів і кліше (наприклад, *Administration, ballot, Commander-in-Chief, Constitutional responsibility, Democrats, election, federal, government, policy, politician, poll, President, Republicans, Tea Party, the White House* і т. ін.). Практичний аналіз лексичного компоненту політичного дискурсу засвідчив, що в ньому функціонують термінологічні одиниці з різних фахових терміносистем. Зокрема О. Попова у своїх дослідженнях передвиборчого політичного дискурсу визначила, що в цьому різновиді політичного дискурсу використовується політична (13 %), економічна (20 %), військова (7 %), медична (6 %) лексика, а також лексика природничих наук (7 %), топоніми (5 %), термінологічні одиниці з інших галузей (42 %) [1].

Таким чином, сучасний англомовний політичний дискурс лише частково представлений канонізованими кліше, виразами та термінами політичної сфери, в ньому наявні терміни з різних сфер науки, виробництва, суспільного життя.

Список літератури

1. Попова О.В. Лексико-семантична складова політичного мовлення (на матеріалі передвиборчого дискурсу) / О.В. Попова // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка: Філологічні науки. Випуск 32. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2013. – С. 316–319.

*Науковий керівник: Ковтун О.В.,
д-р пед. наук, професор*

УДК 81'23 (043.2)

Петровська О.А.

Національний авіаційний університет, Київ

СКЛАДНІ СЛОВА В НІМЕЦЬКІЙ МОВІ, ЇХ УТВОРЕННЯ І ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ НА ПРИКЛАДІ ЗАЛІЗНИЧНОЇ ЛЕКСИКИ

У будь-якій мові постійно з'являються нові і зникають старі слова. Німецька мова в цьому сенсі не виняток. Наприклад, є складні слова, що увійшли в ужиток, і використовуються постійно – *der Güterwagen* – вантажний вагон, *der Personenzug* – пасажирський поїзд, *der Bahnhof* – вокзал та інші. Але є слова, що виникають в момент мовлення, спонтанно, їх немає в словниках. Наприклад: *der Bahnhofsangestellte* – службовець на вокзалі, *der Bahnsteigsarbeitsarbeiter* – робітник на пероні, *der Bahnsteigsignalwiederholer* – платформний повторювач сигналу.